

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

Rapport

Alingsås kommun

Joakim Nertyk
Viktoria Bernstam

KPMG AB

2023-11-21

Antal sidor 16

Alingsås kommun

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-11-21

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	4
3	Om kommunens aktivitetsansvar	5
4	Resultat av granskningen	6
4.1	Rutiner	6
4.2	Stickprov – register och dokumentation	7
4.3	Organisation	9
4.4	Resurser	10
4.5	Individuella åtgärder	10
4.6	Samverkan	12
4.7	Uppföljning	13
5	Samlad bedömning och rekommendationer	15

1 Sammanfattning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kultur- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kultur- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar i allt väsentligt är ändamålsenlig.

Vi bedömer att nämnden ur flera perspektiv har en ändamålsenlig verksamhet för att ta sitt kommunala aktivitetsansvar. Kommunen har antagit styrdokument för aktivitetsansvaret som ligger till grund för tjänstepersonernas arbete. Det kommunala aktivitetsansvaret bedrivs i en organisation med nära koppling till gymnasieskolan. Resurser avsätts i form av tjänster och för drift finns medel särskilt avsatta. Samverkan sker med aktörer inom kommunen, i staten och i det lokala näringslivet, som vi i allt väsentligt bedömer stödjer förutsättningarna för att erbjuda adekvata insatser. Det kommunala aktivitetsansvaret följs upp i kvalitetsarbete och internkontroll.

Vi bedömer dock att det finns brister i dokumentationen främst vad gäller individuell planering och i uppföljning av aktivitetsansvaret. Vi ser brister vad gäller att kontakt tas sent med ungdomar, som registreras som nya, inom KAA. En orsak till detta kan vara brister i befintligt registersystem. Vi ifrågasätter nämndens registrering av ungdomarna inom KAA som tidvis elever inom IM.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kultur- och utbildningsnämnden att:

- i riktlinjer tydliggöra lagstiftarens krav på dokumentation utifrån de grupperingar av ungdomar som nämnden gör i sina system, det vill säga utifrån: nya i systemet, i egen sysselsättning, inom *Din Väg*. (29 kap, 9 § 4 st. SkoL och SKOLFS 2015:61)
- säkerställa att ungdomar registreras enligt gällande författningar som elev på introduktionsprogram eller ungdom inom kommunens aktivitetsansvar.
- tillse att kommunen använder sig av ett ändamålsenligt digitalt system för identifikation, registrering, dokumentation och uppföljning av ungdomar.
- i kvalitetsarbetet på kommunnivå inkludera statistik om måluppfyllelse samt analys och åtgärder att vidta.

2 Bakgrund

KPMG har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens aktivitetsansvar.

En kommun ska löpande under året hålla sig informerad om hur vissa ungdomar i kommunen är sysselsatta. Det gäller ungdomar som gått ut grundskolan eller motsvarande men inte har fyllt 20 år och som varken går i eller har fullföljt utbildning i gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning. I ansvaret ingår att kommunerna ska erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder. Målet ska i första hand vara att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om kultur- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Finns det dokumenterade riktlinjer eller rutiner för aktivitetsansvaret?
- Finns det en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret?
- Avsätts resurser för aktivitetsansvaret som möjliggör att ändamålsenliga insatser kan erbjudas i tillräcklig omfattning?
- Förs register över ungdomar inom aktivitetsansvaret?
- Erbjuds individuella åtgärder för ungdomar inom aktivitetsansvaret?
- Dokumenteras insatserna på lämpligt sätt?
- Sker samverkan med andra aktörer?
- Följer nämnden upp måluppfyllelsen?
 - o Förs statistik över hur många som kontaktas och hur många som deltar.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs revisionskriterierna av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap § 6
- skollagen (2010:800) 29 kap. 9 §,
- Skolverkets allmänna råd *Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar* (SKOLFS 2015:62)
- Skolverkets föreskrifter om innehållet i dokumentationen av insatser för de ungdomar som omfattas av kommunernas aktivitetsansvar (SKOLFS 2015:61) och

- tillämpbara interna regelverk och policyer.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier. I granskningen har också intervjuer genomförts med kultur- och utbildningsnämndens ordförande, förvaltningschef, verksamhetschef, rektor för introduktionsprogrammen (IM) tillika enhetschef KAA, studie- och yrkesvägledare vid Alströmergymnasiet och ungdomskoordinator vid KAA.

Stickprov har tagits ur kommunens register över ungdomar inom KAA för var tionde ungdom utifrån födelsedatum. I stickprovet har granskats om

- kontakt har tagits enligt intern rutin.
- individuell planering upprättats.
- insats registrerats.
- ansvarig för insats registrerats.
- datum för början och slut på insats registrerats.
- orsak till upphörd insats registrerats.
- tidpunkt för uppföljning och utvärdering registrerats.

I stickprovet har inte ingått att göra en kvalitativ bedömning av erbjudna insatser.

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef, verksamhetschef och rektor.

3 Om kommunens aktivitetsansvar

En hemkommun ska enligt 29 kap. 9 § skollagen löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som har fullgjort sin skolplikt men inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning med examen i gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola. Detta uppdrag är kommunens aktivitetsansvar och förkortas vanligen KAA (kommunens aktivitetssansvar). Aktivitetsansvaret omfattar inte de ungdomar som går på introduktionsprogram (IM).

Det åvilar hemkommunen att inhämta information om vad ungdomarna gör och erbjuda de som berörs "lämpliga individuella åtgärder". Åtgärderna ska primärt syfta till att "motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning". Kommunen ska också enligt lagen föra register över dessa ungdomar och dokumentera gjorda insatser.

Skolverket har tagit fram allmänna råd om kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar.¹ Av de allmänna råden fram går att hemkommunen bör:

- tillse att det finns en ändamålsenlig organisation med tydlig ansvarsfördelning.
- tillse att det finns en strukturerad handlingsplan.
- identifiera aktörer för samverkan.
- skapa förutsättningar och ha rutiner för samverkan.
- tillse att det ges förutsättning för personal att
 - o identifiera och hålla sig informerade om målgruppen,
 - o aktivt och löpande kunna erbjuda lämpliga individuella åtgärder och
 - o dokumentera insatser till ungdomar.
- tillse att tillvägagångssätt för att komma i kontakt med ungdomar anpassas efter behov.
- tillse att det finns rutiner för att ta emot information om en elev börjar eller slutar på en utbildning.
- samverka med andra aktörer för att samordna lämpliga individuella åtgärder

Om innehållet i dokumentationen av de insatser som genomförs inom ramen för aktivitetsansvaret regleras i Skolverkets författningssamling 2015:61.

År 2018 genomförde Skolinspektionen en uppföljande granskning av kommuners aktivitetsansvar.² Av granskningen framgår att många kommuner brister i styrning av verksamheten. Rutiner och arbetssätt säkerställer inte alltid att berörda ungdomar snabbt identifieras. Det kan brista i samverkan med skolhuvudmän och skolenheter, vilket gör att det kan dröja innan adekvata insatser görs. Andra brister som noteras är att hemkommunen lägger större tyngd vid att inhämta information om ungdomens sysselsättning än att erbjuda aktiviteter. I det fall aktiviteter erbjuds kan dessa brista i flexibilitet och variation.

¹ Skolverket. *Allmänna råd för kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar* (SKOLFS 2015:62)

² Skolinspektionen *Att motivera ungdomar tillbaka till utbildning*, 2018

4 Resultat av granskningen

De ungdomar som tillhör KAA gör det av olika orsaker. Det handlar dels om ungdomar som har avslutat gymnasieutbildningen med studiebevis, det vill säga de har inte uppnått kraven för examen. För många av dessa ungdomar kan Komvux vara ett alternativ, för att få ut en examen. En annan grupp är ungdomar som vill arbeta direkt efter grundskolan och den tredje gruppen utgörs av ungdomar med särskilda medicinska, psykologiska och sociala behov, som behöver mer eller mindre enskilda insatser för att utvecklas i riktning mot målen för KAA. En del av dessa ungdomar avböjer själva eller genom sina vårdnadshavare kontakt med KAA, medan andra tackar ja till KAA:s erbjudande och får därmed ta del av insatser inom *Din väg*, Alingsås kommuns namn på insatser inom KAA.³

4.1 Rutiner

Kultur- och utbildningsnämnden fastställde i juni 2023 *Riktlinje och rutiner för det kommunala aktivitetsansvaret i Alingsås kommun*.⁴ Dokumentet togs första gången fram 2019 och revideras kontinuerlig vid behov, enligt förvaltningschef och verksamhetschef. Ungdomskoordinatorerna är delaktiga i revideringar. I intervju framför ungdomskoordinator att riktlinjen är ett viktigt styrdokument i verksamheten.

Riktlinjen följer, enligt respondenter, den struktur som finns i Skolverkets allmänna råd för det kommunala aktivitetsansvaret. I styrdokumentet finns rutiner för identifikation, information och kontakt med ungdomar som saknar respektive som har studiebevis. För ungdomar utan studiebevis tas den första kontakten telefonledes och om det inte lyckas skickas brev. Information om hembesök skickas ut brevledes om kontakt inte upprättats inom tre månader efter första kontaktförsöket. Merparten av ungdomarna återkopplar då till KAA, enligt ungdomskoordinator. Under ett görs därför bara 1-3 besök och de genomförs parvis av ungdomskoordinatorerna.

Rutiner finns också för övergång mellan årskurs 9 och gymnasieskolan för de ungdomar som riskerar att inte fortsätta sina studier. Avstämning görs under maj månad. I arbetet med att erbjuda aktiviteter för ungdomar i målgruppen finns en 5-stegsmodell i riktlinjen. Modellen utgår från ett första samtal med elev och i förekommande fall vårdnadshavare, varefter följer kartläggning av förutsättningar, behov och önskemål.

På Alströmergymnasiet reviderar studie- och yrkesvägledarna årligen ett lokalt styrdokument, *Årshjul-SYV*. Dokumentet berör studie- och yrkesvägledarnas arbete från information till grundskolan till studie- och yrkesvägledning i gymnasieskolans årskurs 3. I årshjulet berörs också arbete med ungdomar inom KAA, till exempel att KAA ska kontaktas vid utskrivningssamtal. I nämndens riktlinje berörs inte studie- och yrkesvägledning. I intervjuer med studie- och yrkesvägledare och ungdomskoordinator

³ Se https://www.alingsas.se/wp-content/uploads/2020/11/Broschyr_dinv%C3%A4g.pdf, 2023-10-24 kl. 08:30

⁴ KUN 2023-06-13 § 51

framgår dock att KAA kontaktas i alla lägen då ett avbrott kan vara aktuellt. Samverkan fungerar bra, enligt respondenterna. Studie- och yrkesvägledarna påtalar att insatser inom gymnasieskolans ram vidtas i första hand för att motverka avhopp.

4.1.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns dokumenterade riktlinjer och rutiner för aktivitetsansvaret.

Vi bedömer att riktlinjerna är ändamålsenliga och att de utgör ett levande dokument i det dagliga arbetet och revideras vid behov. Vi kan se en risk för att dokumentationen av ungdomar som inte deltar i kommunens verksamhet inom ram för *Din väg* inte förs i enlighet med gällande styrdokument.

4.2 Stickprov – register och dokumentation

Av kommunen riktlinje framgår att ungdomar inom KAA registreras i digitalt system, som är upphandlat av Göteborgsregionen (GR), eller på papper och bevaras i låsta skåp i KAA:s lokaler på Alströmergymnasiet. Ansvariga för registrering och dokumentation är ungdomskoordinatorer på KAA. I intervjuer anger flera respondenter att det **digitala systemet** har påtagliga brister.

Samtliga elever som läser hos andra huvudmän placeras mellan varje årskurs i en särskild grupp i systemet och hamnar i KAA:s register som nya i systemet tillsammans med andra ungdomar som av andra skäl är nya. Den 30 september 2023 handlade det om 53 ungdomar.

Vid stickprovets genomförande den 23 oktober 2023 gick det fortfarande inte att utläsa vilka ungdomar som faktiskt studerade hos annan huvudman och vilka som tillhör målgruppen för KAA. Förvaltningschefen framför att frågan om brister i det digitala systemet har lyfts inom GR. Beslut fattades i utbildningschefsnätverket inom GR den 13 oktober att ge GR i uppdrag att ta fram en förstudie angående utveckling av systemet för utökat informationsbyte, enligt förvaltningschefen. I intervju framgår att av de ungdomar som registreras som nya, prioriteras de som är 16-17 år.

Av samtliga ungdomar i kommunens register över ungdomar inom KAA har sexton ärenden genom stickprov studerats. Tabellen nedan ger en översiktlig bild av resultatet

Område för granskning	Handläggning i relation till rutin/styrdokument	Kommentar
Kontakt	<p>För tre nya ungdomar har ingen kontakt tagits.</p> <p>För ungdomar som är i sysselsättning i egen regi har kontakt tagits dels per telefon eller sms, dels per brev. Ungdomar med studiebevis har fått brev om kommunal vuxenutbildning. Kontakt finns också registrerad för ungdomar inom <i>Din väg</i>.</p>	<p>Kommunens riktlinje följs inte vad gäller kontakt med nya ungdomar. Det gäller både yngre (f. 2007) och äldre elever (f. 2004). För vissa ungdomar kan kontakt ha upprättats redan innan ungdomen registrerats inom KAA. Det är utan tvekan positivt, men uppgift om detta kan saknas i dokumentationen.</p> <p>Av stickprov framgår också att rutinen för kontakt inte följs i alla fall. Intervallet mellan kontaktförsöken, då kontakt inte upprättats, kan vara betydligt längre än rutinen stipulerar.</p>
Ind. planering	<p>Individuell planering finns för ungdomar inom <i>Din Väg</i>, men bara i undantagsfall för övriga elever inom KAA.</p>	<p>Handläggningen följer riktlinjen utifrån definitionen att <i>Din väg</i> avser de ungdomar som deltar i aktivitet erbjuden av kommunen. Vi menar dock att en individuell planering kan vara aktuell även för ungdomar som för tillfället inte deltar i någon kommunalt organiserad aktivitet, om inte för annat så för registrering av ungdomens sysselsättning. Om ungdomen avböjer medverkan blir dock planen tämligen begränsad.</p>
Åtgärd	<p>Av de stickprov som har tagits deltar två ungdomar i aktiviteter inom ram för <i>Din väg</i>. Dokumentation görs på papper.</p>	<p>Ingen kommentar</p>
Tidpunkt för utvärdering	<p>Saknas för tre ungdomar som sysselsätter sig själva, liksom för de som är registrerade som nya. För ungdomar inom <i>Din väg</i> finns inget explicit uppföljningsdatum.</p>	<p>Det är angeläget att kommunen regelbundet håller kontakt med ungdomar inom KAA, även om dessa har angivet att de sysselsätter sig själva. Vi ser i stickprov exempel på hur uppföljningsdatum registreras och även när en ungdom närmar sig 20 år, vilket vi ser positivt på, då en sådan kontakt kan ge ungdomen stöd för vuxenlivet efter KAA.</p>

4.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att register förs över ungdomar inom aktivitetsansvaret.

Vår bedömning är att sysselsättning och insatser delvis dokumenteras på lämpligt sätt.

Ungdomar inom KAA registreras digitalt eller på papper. Vi konstaterar att kontakt med ungdomar, som registreras som nya inom KAA, inte tas i enlighet med gällande styrdokument. Det dröjer både med en första kontakt och med uppföljande kontakter om kontakt inte upptas. För ett par ungdomar saknas anteckning om uppföljning. Vi bedömer även att registreringen av sysselsättning på egen hand inte motsvarar styrdokumentens krav.

Att ungdomar som läser hos andra huvudmän efter varje läsår registreras som nya ungdomar inom KAA försvårar för ett ändamålsenligt och effektivt uppsökande arbete. Vi ser en risk för att ungdomar som behöver en snabb kontakt med KAA inte får det utan kan få vänta över två månader från det nya läsårets start.

Dokumentationen av ungdomar görs antingen digitalt eller analogt beroende på om ungdomen deltar i kommunal aktivitet eller inte. Vi anser inte att det är ändamålsenligt bland annat för att det kan påverka en effektiv och säker uppföljning.

4.3 Organisation

Av *Riktlinje och rutiner för det kommunala aktivitetsansvaret i Alingsås kommun* framgår att KAA organiseras inom gymnasieskolan. Rektor för sektor 5 på Alströmergymnasiet har det övergripande ansvaret för KAA. Inom sektor 5 finns också introduktionsprogrammen och det nationella programmet Restaurang och livsmedel. KAA bedrivs i en verksamhet som benämns *Din väg*. Personalen, som består av tre ungdomskoordinatorer, har sin placering på Alströmergymnasiet, men de aktiviteter som erbjuds genomförs också på andra platser. Omfattningen på tjänsterna uppgår till 3,0, men 0,2 tjänst är vikt åt praktiksamordning på IM.

Organisationen upplevs av samtliga respondenter vara ändamålsenlig, särskilt utifrån den nära kopplingen mellan gymnasieskola och KAA. Förvaltningschefen påtalar att målet för KAA är fullföljda studier och därför är organiseringen rätt. Ungdomarna på KAA får också på detta sätt tillgång till både studie- och yrkesvägledning och elevhälsa på Alströmergymnasiet. Nämnden har beslutat att alla ungdomar på 16 år i Alingsås ska erbjudas hälsosamtal.

Verksamhetschefen menar att både chef och personal inom KAA har hög kompetens och lång erfarenhet av KAA. I intervju med ungdomskoordinator framgår att det finns en väl uppbyggd intern verksamhet med anpassade lokaler och god samverkan med externa aktörer. Den fysiska närheten till gymnasieskolan kan dock vara en utmaning eller ett problem för somliga elever.

4.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att det finns en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret.

Vi bedömer att den nära kopplingen mellan gymnasieskolan och det kommunala aktivitetsansvaret stödjer syftet med att motivera ungdomen att påbörja eller återuppta studier samtidigt som ungdomar som är längre ifrån att påbörja en utbildning får adekvat stöd. Vi bedömer vidare att adekvat kompetens finns runt målgruppen till stöd för hög måluppfyllelse.

4.4 Resurser

Budget för det kommunala aktivitetsansvaret uppgår 2023 till till 1 660 tkr. Av dessa går merparten, närmare 1 574 tkr, till personalkostnader. Resterande medel avsätts huvudsakligen för bilhyra, drivmedel, förbrukningsmaterial och bidrag till enskilda. Chef för KAA och intervjuad ungdomskoordinator bedömer att de resurser som avsätts för KAA ger goda förutsättningar att bedriva en verksamhet i vilken ingår både uppföljning och aktiviteter. Denna bild har också nämndens ordförande fått i dialog med chef för KAA. Ungdomskoordinator och chef kan inte se att aktiviteter inte har kunnat erbjudas på grund av bristande resurser. Även verksamhetschefen menar att omfattningen på personal ger verksamheten goda förutsättningar att både bedriva en effektiv uppsökande och motiverande verksamhet och genomföra insatser utifrån ungdomarnas individuella behov.

4.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att det avsätts resurser för insatser inom KAA som möjliggör att ändamålsenliga insatser i tillräcklig omfattning kan erbjudas.

Vår bedömning grundar vi på uppgifter i riktlinjer, intervjuer och uppföljningar.

4.5 Individuella åtgärder

Av granskningen har i kvalitetsuppföljningar och intervjuer framkommit att målgruppen för KAA i allt högre grad är i behov av individuella åtgärder, det vill säga för många ungdomar är insatser i grupp mycket utmanande eller omöjliga att delta i. Ungdomarna har också i flera fall inte förutsättningar att aktiveras annat än på deltid. Nedan anges i punktform ett urval av aktiviteter som erbjuds.

- Gruppaktiviteter två dagar i vecka, dels utifrån identifierade behov och ungdomarnas önskemål, dels i samverkan med en secondhandbutik. Aktiviteterna har bland annat berört och kommer att beröra hälsa och friskvård och inkluderat bakning och studiebesök. Vid tiden för granskningen drevs ett kulturprojekt i samverkan med Kulturhuset
- Gruppaktivitet under kortare tid, 1,5 timme, för mindre grupp

2023-11-21

- Social träning i närområdet eller med bil och tåg.
- Social aktivitet 1-2 gånger per termin som erbjuds samtliga ungdomar som är inskrivna på *Din väg*.
- Informationsdagar och informationskvällar om arbetsliv och arbetsmarknad i samverkan med studie- och yrkesvägledare, folkhögskola och arbetsförmedling.
- Coachande samtal och enskilda samtal som genomförs utifrån den enskildes förutsättningar
- Praktik
- Distansutbildning i gymnasiala kurser som köps genom kommunens vuxenutbildning

Vid tiden för granskningen deltog sjutton elever i aktiviteter anordnade inom *Din väg*. För att dessa elever ska omfattas av kommunens elevförsäkringar och vara berättigade till studiemedel skrivs elever ut från KAA och in på introduktionsprogrammet. De förs sedan över till KAA vid tiden för rapportering av ungdomar inom KAA till Statistiska centralbyrån.

På Alströmergymnasiet har också feriearbete kunnat erbjudas ungdomar inom KAA. Även inom detta område konstateras att ungdomarna inom KAA har svårt att klara av längre arbetspass.

Ungdomskoordinator menar att det i huvudsak finns förutsättningar att erbjuda de insatser som efterfrågas och behöver erbjudas. Det går vanligtvis bra att hitta praktikplatser som ungdomar efterfrågar. I detta arbete sker samverkan med kommunens arbetsmarknadsenhet. Det finns dock utvecklingspotential inom områden som kräver samverkan med andra parter, menar ungdomskoordinator. Mer om det i nästkommande kapitel.

Det finns dock ungdomar inom KAA som själva eller genom sina vårdnadshavare tackar nej till kontakt med ungdomskoordinatorerna eller de aktiviteter som erbjuds. Det kan handla om ungdomar med svår ångest eller svår social fobi. Av stickprov kan vi dock se exempel på hur en långvarig upprätthållen kontakt efter mer än ett år kan leda till någon form av aktivitet; i det fallet påbörjade ungdomen en inledande utbildning på folkhögskola.

4.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt erbjuds individuella åtgärder.

Vi konstaterar att insatser och aktiviteter erbjuds och genomförs som både riktar sig till ungdomar som behöver långvariga och mer omfattande insatser och till de som behöver en mindre insats för att komma i utbildning. Det finns fortfarande ungdomar som tackar nej till KAA:s erbjudande, men vi ser att en upprätthållen kontakt kan leda till resultat.

Vi ifrågasätter att nämnden registrerar ungdomar som elever på gymnasieskolans introduktionsprogram då de fullt ut deltar i aktiviteter inom ram för KAA. Om en ungdom

uppfyller kraven för att vara elev vid IM bedömer vi också att eleven ska vara det. Skulle det inte vara fallet ska eleven inte heller registreras på IM.

4.6 Samverkan

KAA samverkar med en rad aktörer både inom kultur- och ungdomsförvaltningen, kommunen som helhet, andra myndigheter och organisationer samt det lokala näringslivet. Samverkan sker både på organisations- grupp- och individnivå, det vill säga alltifrån forum för diskussion på övergripande nivå till erbjudande av aktivitet för den enskilde. Nedan ges exempel på samverkansfora och aktiviteter för grupp av ungdomar eller för enskilda i samverkan med andra aktörer.

- Möten med Multikompetenta teamet med representanter för socialtjänst, arbetsförmedling, psykiatri, skola och folkhögskola
- PSST-möten med representanter för polis, skola och socialtjänst
- GRAA-möten med representanter för tjänstepersoner som arbetar med KAA i andra kommuner inom Göteborgsregionen.
- Secondhandbutik för enklare arbetsuppgifter i grupp
- Folkhögskola för information och utbildning
- Kulturhuset för aktiviteter för grupper och enskilda
- Arbetsmarknadsenheten och funktionen En väg ut, som samordnar praktik och arbetsträning för kommunmedborgare i åldern 14-64 år.

KAA:s arbetslag anger i *Verksamhetsberättelse för läsåret 22/23* att samverkan med arbetsmarknadsenheten kan utvecklas vad gäller att göra enhetens praktiska verksamheter (Actus⁵) tillgängliga för KAA:s målgrupp.

För elever med svåra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är gymnasieskolans insatser på introduktionsprogrammets AST-anpassade verksamhet inte alltid tillräckliga, enligt rektor. Dessa ungdomar kan vara i behov av andra insatser som erbjuds av socialtjänst, inom ram för lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, och Arbetsförmedling.

I intervjuer ser ungdomskoordinator och enhetschef behov av att utveckla samverkan både med regionens barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri, socialtjänsten och arbetsmarknadsenheten. Många ungdomar är intresserade av djur och därför vore en samverkan med kommunens djurpark önskvärt, enligt ungdomskoordinator. Inom flera områden pågår ett arbete till exempel med kommunens djurpark och arbetsmarknadsenhet. Nämndens ordförande framför att bilden som ges idag är att samverkan mellan KAA och arbetsmarknadsenheten utvecklas positivt efter ett år med mindre samverkan.

⁵ "Arbetsmarknadsenheten erbjuder egna praktiska verksamheter där kartläggning och arbetsträning sker. I en skyddad verksamhet finns möjligheten för dig som deltagare att komma tillbaka till rutiner, utveckla dina förmågor och klargöra behov av eventuellt stöd. Handledare finns på plats."
<https://www.alingsas.se/naringsliv-och-arbete/arbetsmarknad/arbetsmarknadsenheten/>, 2023-10-12 kl. 17:00

Nämndens ordförande poängterar vikten av tidiga insatser i grundskolan så att elever där får de anpassningar och det särskilda stöd som de behöver. Det förs en dialog mellan kommunens båda skolnämnder och ordförandena har, enligt kultur- och utbildningsnämndens ordförande, en gemensam syn på vikten av att skolväsendet i kommunen får resurser som ger möjlighet till tidiga insatser.

Även föreningslivet är viktigt för barn och unga, enligt kultur- och utbildningsnämndens ordförande. Nämndens presidium arbetar för att ta fram ett idrottspolitiskt program tillsammans med föreningslivet och som ska omfatta hela kommunen. Enligt intervjuad ungdomskoordinator så deltar KAA i ett ESF⁶-projekt, *Vägen vidare*, som drivs med Alingsås handbollsklubb som projektägare. Projektet riktar sig till ungdomar mellan 16-20 år med skolmisslyckanden bakom sig. Målet med projektet är att få ungdomar som varken går i skola eller arbetar "att hitta en väg vidare till utbildning eller jobb".⁷

4.6.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt sker samverkan med andra aktörer.

Vi bedömer att praktikplatser i allt väsentligt kan erbjudas. Det görs i huvudsak genom samverkan med kommunens arbetsmarknadsenhet. Andra insatser för ungdomar görs också i flera fall genom samverkan med externa aktörer. Vi bedömer att samverkan överlag är ändamålsenlig, men att samverkan, särskilt med regionen, i delar kan utvecklas.

4.7 Uppföljning

Kultur- och utbildningsnämnden styr det systematiska kvalitetsarbetet genom *Plan för systematiskt kvalitetsarbete*⁸ och *Årsplanering*⁹.

Den 30 september 2023 var 205 ungdomar registrerade inom KAA i det uppföljningssystem som Alingsås kommun använder i samverkan med andra kommuner i Göteborgsregionen. Av dessa sysselsätter sig 96 själva till exempel genom arbete, 53 ungdomar är i aktivitet inom KAA och 56 ungdomar är nya i systemet och kommer att följas upp, enligt verksamhetschef.

Kultur- och ungdomsnämnden ska, enligt riktlinje, få information om KAA i samband med redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet (SKA) och vid behov. Av *SKA-rapport sektor 5* för läsåret 2022/2023 framgår att ungdomar som har tagit del av aktiviteter eller praktik redovisas i SKA-rapport medan övriga ungdomar i målgruppen följs upp och redovisas halvårsvis till huvudmannen. Kultur- och ungdomsnämndens ordförande menar att sektorns SKA-rapport ger nämnden mycket bra information, till exempel vad gäller utmaningar eller problem i verksamheten. Det framgår också vilka åtgärder som vidtas inom IM för att motverka skolavbrott och övergång till KAA.

⁶ ESF-Europeiska SocialFonden

⁷ <https://www.esf.se/resultat/projektbanken/projekt/?dnr=22-004-S03>, 202310-30 kl. 11:00

⁸ KUN 2021-06-15 § 77

⁹ KUN 2023-06-07 § 50

2023-11-21

Förutom själva rapporten får nämnden möjlighet att två gånger per år i dialogform diskutera mål och måluppfyllelse med gymnasieskolans rektorer.

I granskningen har vi tagit del av arbetslagets verksamhetsberättelse för läsåret 2022/2023 och ovan nämnda *SKA-rapport sektor 5*. Innehållet i den sistnämnda bygger på uppgifter från den förstnämnda. I sektorns rapport ges viss statistisk information samt uppgifter om målgruppen, aktiviteter och utvecklingsmål för det kommande läsåret. Av rapporten framgår också var ansvaret för förbättringsarbetet ligger och när arbetet ska följas upp. Antalet elever inom KAA upplevs som högt, men någon ökning syns inte längre, vilket var fallet under pandemin. De ungdomar som är berörda upplevs ha större problematik och må sämre. Erbjudna åtgärder kan inte fullt ut möta de behov som dessa ungdomar har. Enskilda samtal förs, men insatser krävs från andra parter såsom socialtjänst och region. Ett av framtagna utvecklingsmål handlar också om samverkan med andra aktörer, till exempel arbetsmarknadsenheten och det multikompetenta teamet¹⁰.

I arbetslagets verksamhetsberättelse, men inte i sektorns SKA-rapport, kan vi läsa att av de 48 ungdomarna som är eller hade varit i aktivitet inom KAA hade 31 uppnått målen enligt handlingsplanen. Resterande hade inte det eller fyllt 20 år före läsårets slut. Hur många som återgick i studier framgick inte.

I 2022-års internkontroll beslutade kultur- och utbildningsnämnden att "följa upp och analysera antal ungdomar inskrivna i KAA". Av nämndens *Delårsbokslut 2022* och *Årsbokslut 2022* framgår att trenden visade att fler ungdomar var "i behov av stöd", men att förvaltningen bedömde att förvaltningen hade "kontroll över inskrivna ungdomar och att tillräckliga insatser görs för målgruppen".¹¹ Punkten fanns kvar även i 2023-års internkontrollplan. Ungdomarnas behov av insatser bedöms i högre grad ligga inom ram för "vård och socialtjänst". Förvaltningen bedömde även 2023 att förvaltningen hade "kontroll över inskrivna ungdomar och att tillräckliga insatser görs för målgruppen".¹²

4.7.1 Bedömning

Vår bedömning är att kultur- och utbildningsnämnden i allt väsentligt följer upp måluppfyllelsen inom KAA.

Kultur- och utbildningsnämnden följer upp det kommunala aktivitetsansvaret i kvalitetsarbete och intern kontroll. Uppföljningen består av statistiska uppgifter samt uppgifter om vidtagna åtgärder, deras effekter och utvecklingsområden. Vi ser särskilt positivt på att ansvariga för utvecklingsarbetet tydliggörs och hur detta arbete ska följas upp.

I de kvalitetsrapporter som når nämndens bord finns ingen statistisk sammanställning av ungdomarnas måluppfyllelse, vilket vi bedömer är en brist.

¹⁰ Det multikompetenta teamet ska bestå av representanter för socialtjänst, arbetsförmedlingen, psykiatrin, skola, folkhögskola och arbetsmarknadsenhet (AME). Det sistnämnda

¹¹ KUN 2022-09-21 § 78, KUN 2023-02-21 § 18

¹² KUN 2023-09-25 § 90

5 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kultur- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kultur- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar i allt väsentligt är ändamålsenlig.

Vi bedömer att nämnden ur flera perspektiv har en ändamålsenlig verksamhet för att ta sitt kommunala aktivitetsansvar. Kommunen har antagit styrdokument för aktivitetsansvaret som ligger till grund för tjänstepersonernas arbete. Det kommunala aktivitetsansvaret bedrivs i en organisation med nära koppling till gymnasieskolan. Resurser avsätts i form av tjänster och för drift finns medel särskilt avsatta. Samverkan sker med aktörer inom kommunen, i staten och i det lokala näringslivet, som vi i allt väsentligt bedömer stödjer förutsättningarna för att erbjuda adekvata insatser. Det kommunala aktivitetsansvaret följs upp i kvalitetsarbete och internkontroll.

Vi ser brister vad gäller att kontakt tas sent med ungdomar, som registreras som nya, inom KAA. En orsak till detta kan vara brister i befintligt registersystem. Vi ifrågasätter nämndens registrering av ungdomarna inom KAA som tidvis elever inom IM.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kultur- och utbildningsnämnden att:

- i riktlinjer tydliggöra lagstiftarens krav på dokumentation utifrån de grupperingar av ungdomar som nämnden gör i sina system, det vill säga utifrån: nya i systemet, i egen sysselsättning, inom *Din Väg*. (29 kap, 9 § 4 st. SkoL och SKOLFS 2015:61)
- säkerställa att ungdomar registreras enligt gällande författningar som elev på introduktionsprogram eller ungdom inom kommunens aktivitetsansvar.
- tillse att kommunen använder sig av ett ändamålsenligt digitalt system för identifikation, registrering, dokumentation och uppföljning av ungdomar.
- i kvalitetsarbetet på kommunnivå inkludera statistik om måluppfyllelse samt analys och åtgärder att vidta.

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Viktoria Bernstam

Kundansvarig
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Alingsås kommun

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-11-21

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.